

eid juist belemme-
dat de Kerkeraad
it besluit lijnrecht
de grondbeginselen
de Kerkrecht en
macht over deze
t, die haar niet

en oogenblik aan
teggende deze kerk-
ubliek te maken,
aan niet getornd
de Zending niet.
taut voor uiterst
waarvan de op-
reluk te geven is.
en, die in de Zen-
g te geven, op een
heeft niet alleen
roeping daartegen
willen we onzen
it niet al te euvel
van leer trok. Da,
arm temperament,
woorden op een
n lever met sterk
rt om meer effect
kracht zou schul-
an tinten. Wan-
gestel onder de
int geraakt, loopt
roord, dat bij kal-
terwege ware ge-
ook, dat en de
kerkraad van Am-
uldgingen niet al
n en meer op de
chrijver dan op de
king zullen letten,
ft, of de Kerk te
rou zijn voor een
ering, is het zeker
in Nederland
en. Men vergeet
de vraag geldt,
ropeanen, die uit
evestig hebben,
kan komen,
Kerk, die door
ontstaan en die
keerde Javanen
ndom zijn over-
om. Zeker vindt
van Europeesche
ze Kerk zouden
enlijke karakter
in geheel andere
Soerabaya, waar
n de macht in
loel moet te
ausche Kerk als
ueeren. Nu heeft
vroegere periode
voorzichtig men
de Zending ont-
oedig tot zelf-
Er is een tijd
haastig in dese
raden liet optre-
raden zelfs cla-
ringen houden
het leven riep,
keid kerkelijk
leed dat achteraf
dit hieraan ont-
g mondig ver-
daardoor zelfs
bloot gesteld.
sadrach-geschie-
bataald. Het is
ppen, dat men
droeve historie
neente te Djocja
en, voordat men
n, dat zij inner-
is gekomen
ding door Indi-
is. In hoe
al is in Djocja
orden door de
dese gemeente
leel hebben de
gaan. Ze kun-
vrijmoedigheid
niet maar één
doch aan de
ronellahospitaal
nden zijn, die
over een oor-

van Amsterdam deze regeling bedoeld had
als een normale en blijvende verhouding
tusschen hem en de gemeente van Djocja.
Maar ze zijn dit niet, nu deze regeling
alleen als overgangsmaatregel bedoeld is en
ten doel heeft om de gemeente te Djocja later
tot volkomen zelfstandigheid te brengen.
In een slotartikel zullen we deze bezwaren
nog afzonderlijk nagaan en aantoonen, hoe
de regelen, die Dr. Wijers stelt, volstrekt
niet in dien absoluten zin mogen opgevat
worden, zoals hij dit doet. Het voorbeeld
van ons eigen kerkelijk leven geeft exem-
pelen genoeg, waaruit bij analogie kan
worden afgeleid, dat wat te Djocja geschied
zal volstrekt niet in strijd is met de be-
ginselen van ons Gereformeerd Kerkrecht.
Dr. H. H. K.

Voor Kootwijk's Scholen.

Unieft Eiland Marken 7, in hartelijken dank
ontvangen door

Da. J. H. HOUTZAGERS.

Kootwijk.

Voorzitter.

Teeftafel.

Dr. J. W. A. NOTTEN, emeritus-predikant te
Velp. Een BEDR VAN GODVRUCHTIGEN. Af-
scheidsword, uitgesproken aan den avond van
30 juni 1912. Arnhemse drukkerij en uit-
geverij.

Over-gevoeligheid was vaak oorzaak van
zwakte, waar inmenselijke kracht werd gevorderd.
Dat zegt, nadat hij op de eerste bladzijde van
dit zijn laatste woord tot zijn Gemeente, de
B-Kerk van Velp, van zijn „overgevoelig ge-
worden zenuwen“ had gesproken, daarin op de
18e bladzijde Dr. NOTTEN van zichzelf. — Het ligt
voor de hand bij deze twee uitspraken aan een
wielwerking te denken en ik meen daarmee
ook niet geheel mis te tasten. Alleen maar,
die over-gevoeligheid, — de cursivering is niet
van mij —, kan toch evenmin als een veroorzaak
wezen door 'n nu neurasthenisch zijn, als dit
laatste alleen door 'n over-gevoeligheid. Immers
overgevoelig was hij al, ook toen zijn zenuwen
niet overgevoelig waren; zij zijn dat in den
laatsten tijd eerst geworden.

Ook al blijft dus vasthouden aan de zooveel
genoemde wielwerking tusschen de zielige en
lichamelijke zijde van NOTTEN's leven, houd ik
het er daarom ook voor, dat hij wel altijd heel
gevoelige zenuwen heeft gehad en dus aanleg
tot neurasthenie, maar dat zijn zielige over-
gevoeligheid, die hem, naar zijn eigen zeggen,
vaak leelijke parten heeft gespeeld, een gesteld-
heid is geweest van zijn aangeboren karakter.

Dergelijke gesteldheden, of liever ongesteld-
heden van het aangeboren karakter komen
meer voor en maar weinig menschen lukt het
sich, in den loop der jaren, een karakter te
verwerven dat er vrij van is.

Nu is over-gevoeligheid, als al wat over de
schreef gaat, zeker mis. Zij is een excess van de
gevoeligheid, en wijst lichtstond de harmonie
van het zieleleven, voor de gezondheid daarvan
nutteloos benadelijk.

Noem haar een karakterfout, liever zou ik
haar noemen een fout van een eigenschap,
van een kwaliteit van het karakter, dat nog heel
wat andere kwaliteiten kan hebben, en dan
zal ik maar dadelijk zeggen, dat een karakter
in weerwil van die fout, mij veel aangenamer
is, dan een zonder die eigenschap en dus
ook zonder die fout.

Over-gevoeligheid deugt niet, maar met dat
al getuigt zij dan toch van 'n sterk gevoel en
ook van de sterkte van dat hooger-gevoel
waarvoor wij het woord „gemoed“ hebben.

Zeker, 'n mensch behoeft zijn gevoel te
beheerschen door zijn redelijke-willen en hij moet
het nooit, zelfs niet bij de hevigste ontroering
uit den band laten springen.

En toch, zoals ik een ongetemd prairiepaard
bij al zijn gevaarlijkheid voor zichzelf en zijn
medeschepselen, mij dunst moeilijker zou vinden
dan ik vind den ouden, strammen in-het-gaerel
looppenden knol, waar het leven haast uit is, zoo
doet een mensch met ongebreidelde gevoel, bij
al zijn gevaarlijkheid, mij toch aangenamer aan,
dan de *homme ténit*, de mensch bij wien het
gevoel is uitgebluscht, of ook dan de bruut, die
onder mijn strek verdediging ligt dat, althans
het hooger gevoel, nooit tot de uitrusting van
zijn zieleleven heeft behoord.

Von HARTMANN vergelijkt ergens het gevoel,
niet ongesteld, met den klankbodem in een
muziekinstrument. Maar is de ontmoeting met
'n gevoelsmensch, zoo 'n mensch-met-gemoed, bij
wien, om in dit beeld te blijven, 'n woord,
waarin hij eigen gedachte en steunung uit,
terstond en helder weerklank vindt in zijn ziel,
voor 'n niet 'n verkwikking?

Is ook niet het woord van zulk een mensch,
waarin hij, uit het hemel-boogjuichen en ook
het ten-doo-bedroefd zijn van zijn onteroerde
ziel, voor 'n verkwikking? 'n Verkwikking,
'n verlevendiging, omdat ge dan de levens-
warmte, de warmte van zijn zieleleven in uw
eigen ziel voelt.

En beetje van die verkwikking hebben wij in
onze dagen en ook onder ons wel noodig. Nu zal
ik niet beweren, dat zij ons ook niet kan toe-
komen van menschen wier zieleleven zoo har-
monisch ontwikkeld is, dat iedere functie daarin
het hare doet, maar wel, dat die verkwikking
ons zeker niet zal toekomen van menschen,
bij wie alles heel mooi functioneert, maar bij
wie het gevoel stop is gezet.

Dan biedt een „gevoelsmensch“ meer ver-
wachting.

En omdat ik in Dr. NOTTEN, toen ik hem in
ROTTERDAM, waar wij elkaar het eerst ont-
moetten, al spoedig zulk een „gevoelsmensch“
vond, is hij mij sympathiek geworden en altijd
gebleven.

Aan dat „gevoelsmensch“, dat man-van-
gemoed zijn, zij het ook niet zonder excess,
is, naar ik meen, meer nog dan aan 'n mooie
verschijning en stem, de sterke bekoering
te danken, die niet enkel als vriend, maar ook
als zielezorg, — want dat is hij niet alleen
op Veldwijk geweest —, en als prediker
van hem uitging.

„Hij kon je“, — ik heb het van meer dan een
zijner vroegere en latere parochianen gehoord,
„zoo verkwikken“.

Zeker, ik wist het, en hij heeft het ook gezegd
in dit afscheidsword, dat de laatste 15
jaren, die hij in de B-Kerk te Velp heeft door-
gebracht, „niet de rustigste jaren van zijn ambte-
lijk leven zijn geweest“.

En, onrust verstoort bekoering.
Toch heeft hij ook dat, gelijk overal waar
hij geweest en gewerkt heeft, velen door de
geestelijke verkwikking, die hij hun bracht, met
geestelijke banden aan zich gebonden.

En zoals NOTTEN zelf is, zoo is ook dit af-
scheidsword.
Gevoelig, overgevoelig, maar daardoor ook
een woord van *sentiment*.

Een woord dat spreekt tot het hart.

Reeds de, uit Psalm 17:7 genomen tekst:
Maak Uw welstandigheden wonderbaar, stemt.

En die gemoedstemming van blijvende gods-
vrucht blijft er in. Blijft er in, zoo bij de toelichting
als bij de ontkenning van de Davidi-
bede, die de prediker als veelomvattend, ken-
merkend, terugleidend en heilvoorspellend, voor
zijn hoorders ontvouwt.

't Is zoo, NOTTEN spreekt in dit woord veel
over zichzelf.

Maar wie zal dat hem, den bijna 70-jarige,
die zulk een rijk ambtelijk-leven achter zich
heeft, hem den man der over-gevoeligheid, euvel
duiden? En dat is minder, wijl ook uit dat
over-zich-zelf spreken toch altijd de voor genade-
dankende en om genade-smeevende godsvrucht
sprekt.

In deze predicatie, zoo weldadig aandoende
door haar teere en warme mystiek, doet dat
stukje autobiographie dan ook goed. Het geeft
aan dit „laatste woord“ de intimiteit van het
laatste spreken van een ouden vader tot zijn
kinderen.

Alleen maar, waarom bij het spreken over
„de standplaatsen“, ROTTERDAM niet is genoemd,
begrijp ik niet recht. Ook daar toch heeft Dr.
NOTTEN en als herder en als leeraar „niet alleen
opgang gemaakt, maar ook ingang gevonden“.

Levenswaardig is ook het laatste deel van
deze preek, waarin de prediker zijn hope uit-
sprekt voor „een nog eens buitengewoon op-
bloei der Kerk“.

Levenswaardig, doordat wat daar gezegd wordt
over het Hervormd Kerkgenootschap; over het
nog niet tot samenstelling komen van de
Kerken A en B in Velp en elders; over de
opleiding van dienaren des Woords; en einde-
lijk over wat NOTTEN noemt „het scheur- en
spijtelijk zijn onzer dagen“ terwijl „inmiddels
allerlei onweerswolken opsteken, die de stormen
van den jongsten wereldnacht voorspellen“, —
zoo actueel is.

Met Dr. NOTTEN is thans uit het ambtelijk-
leven in onze kerken een man van niet geringe
beteekenis in haar leven heengegaan; en daarbij
een herder en leeraar die voor velen tot rijken
segen is geweest. Daarom, en niet alleen uit
pietits-gevoel tegenover een onderen vriend, heb
ik dit artikelje aan zijn „afschiedsword“ ge-
wijdd. Moge het eldorado wat ik er mij meê
gesteld heb: dat zijn vele vroegere en latere
dankbare hoorders, die het hem niet hebben
hooren uitspreken, het alomg sullen gaan lezen,
— er door worden bereikt.

Zij zullen er hui NOTTEN weer in voelen.

G.

Verenigingsleven.

CENTRALE DIACONALE CONFERENTIE.

Er is in Arnhem heel druk geprapt over
de kerkrechtelijke positie der diaconen, en
zoo duidelijk is daarbij uiteengezet, dat
de diaconie niet is een zelfstandige ver-
eeniging, die sovereen is op het gebied van
de armverzorging van wege de Kerk, dat wie
die discussies gehoord heeft er wel voor be-
waard zal blijven, de vergadering van de 24e
Centrale Diaconale Conferentie der Gerefor-
meerde Kerken in Nederland te beschouwen
als behoorende in eigenlijke zin tot die zaken,
welke in de rubriek „Verenigingsleven“ thuis
behooren.

Het zal dan ook wel niet noodig zijn, te
verklaren, dat het slechts met gebruikmaking
van de noodige journalistieke vrijheid door
schrijver deses mogelijk geacht wordt, in deze
rubriek iets van bedoelde Arnhemse verga-
dering te zeggen, en dat hij door deze rubri-
ceering, waarop zeker wel iets is af te dingen,
allerminst niet wenscht te geven van een ver-
warring van begrippen, die zeker veelvuldig
voorkomt en waartegen niet ernstig genoeg kan
worden gewaarschuwd.

Evenwel is in de omstandigheid, dat arm-
verzorging over het algemeen genomen meestal
een zaak van verenigingen van allerlei aard
beschouwd wordt, althans door wie met de
Kerk niet of tenminste weinig rekt of de
taak en de positie der Kerk niet verstaat, wel
eenige aanleiding te vinden om ook op deze
plaats van de meergenoemde vergadering iets
te zeggen.

Een nadere aanleiding om haar ter sprake te
brengen, kan gevonden worden juist in het feit,
dat, waar praktisch sovele verenigingen arm-
verzorging drijven, het zijn niet kan hebben, ook
hier een weerklank te doen hooren van de
stemmen, die de Conferentie steeds doet opgaan,
om de armverzorging van het terrein van het ver-
eenigingsleven terug te dringen naar het terrein,
waar ze thuis behoort en waar ze alleen be-
hartigd worden en werken kan zoals dat moet:
naar het terrein van de Kerk, die ten dese
zulk een schoone roeping van Godwege heeft.

Maar — het is geen schande, het te beken-
nen — er zou nog wel, zelfs heel gemakkelijk,
een andere reden kunnen gevonden worden om
hier de Conferentie te gedenken, die reden
namelijk, welke men zoo gaarne als voorhanden
aanneemt, wanneer iets aangenaam herinnerin-
gen nagelaten heeft en den prettigen indruk
gevestigd heeft van te zijn geweest nuttig en
leerrijk. Eerlijk gesproken, zeggen we, ook
daarom hier iets van de Conferentie, wijl we
er zoo gaarne iets van oververtellen.

Wie veel vergaderingen bijwoont en dus
veel gediscussieert pleegt aan te hooren, loopt
gevaar, op den duur 'n waardeering te zien
verminderen van wat op vergaderingen gespro-
ken wordt en er min of meer toe te gaan over-
hellen, over veel vergaderingen en over tal van
discussies de schouders te gaan ophalen, als
toeken van den twijfel, dien hij koestert omtrent
het nut, dat door een en ander gesticht wordt.

We weten niet, of ons waardeeringsvermogen
in dit opzicht ook reeds den verkeerden weg
opgaat. Soms meenen we te bespeuren, dat dit
inderdaad het geval is, maar soms ook, zoals
b.v. verleden Woensdag te Arnhem, voelen we
een geruststellende gewaarwording. Misschien
evenwel staat de zaak zoo, dat, als ten dese
een geruststellend gevoel over ons komt, dit
een bewijs is van het feit, dat de vergadering,
die dat gevoel wekte, inderdaad eenigszins
boven het gewone peil stond.

Vergissen we ons niet, dan was dit laatste
met de te Arnhem gehouden Conferentie het
geval. Het was de drukst beschikte vergadering
van al de 24, die de Conferentie tot dusver
hield. Niet minder dan 109 diaconen hadden
verteenwoordigers gezonden, en behalve die
officiële vertegenwoordigers waren er nog heel
wat andere belangstellenden, zodat de in
Musis Sacrum aanvankelijk voor de vergadering
ingerichte zaal veel te klein bleek en verwis-
seld moest worden voor een veel grootere zaal,
die heel aardig gevuld werd door de opgekome-
nen.

Was dat een prettig en aangenaam begin,
meer tot blijdschap stemt het nog, dat in die
grote vergadering van het begin tot het einde
de meest broederlijke toon gehoord werd en de

discussies zoo ordelijk en geregeld mogelijk ver-
lepen, zonder dat orde en regel ook maar één
oogenblik in dor- en doodsheld verliepen: de
pit bleef er voortdurend in en de beslistheid
in den toon verslapte en verswakte niet.

Dat was te merkwaardig, omdat de verga-
dering, behalve de quaestie van de Armenraden,
nu niet zoo heel buitengewone dingen op de
agenda had staan, maar meer zaken van een
seer gewone belangrijkheid. Men kreeg zoo den
indruk, dat al die menschen, daar in de zaal
van Musis aanwezig op dien regensnachten 4en
September, besleed waren door de heerlijkheid
van de taak der verzorging van de armen om
Christus' wille, en dat de gedachte aan die
schoone, maar moeilijke en veel zelfopoffering
vergende taak op de vergadering beslag legde.

't Miskennen valt echter niet, dat het goede
verloop der vergadering en de volledige ont-
stenen van verwarren in de discussies mede
te danken was aan de voortreffelijke leiding
der vergadering door den Voorzitter, den heer
P. J. J. Meij, van Arnhem. Zeker, de
vergadering maakte het hem niet moeilijk, maar
het leiden van zulk een vergadering is op zich
zelf reeds moeilijk. En den Voorzitter past
daarom ongetwijfeld hulde voor het feit, dat
alles zoo mooi liep.

Het eigenaardige daarbij was, dat de leiding
buitengewoon zacht, haast gemoedelijk was, zoo,
dat al als het ware vanzelf ging, zonder
dat men eigenlijk merkte, dat er iemand was,
die welbewust en met succes leidde. Het was
een leiding, geheel overeenstemmend met het
karakter der vergadering, in welke de aan het
publiekelijk spreken gewende advocaat zeer
harmonisch behoorde uittekomen naast den
eenvoudigsten diaken uit de kleinste gemeente,
die, als hij wat te zeggen had, dat moest kun-
nen doen op zijn eigenaardige en eenvoudige,
misschien ietwat gebrekkige manier, zonder dat
zulk ook maar in het minst hinderde of vreemd
gevoeden werd.

Werd zooveel gezegd, dat de agenda goed-
deels niet van die buitengewoon belangrijke
onderwerpen bevatte, welke de discussies als
vanzelf zeer interessant zouden moeten maken,
vergeten mag niet, dat er — gelijk gezegd — onder
meer op stond de quaestie van de Armenraden,
de vraag, of het voor de Kerken al dan niet
geraden zijn zou, zich voor haar armverzorging
te doen vertegenwoordigen in die raden. Die
zaak vormde wel den hoofdschotel van den
ganschen conferentieel maaltijd, en er werden
dan ook heel wat woorden over gewisseld.

Ook hierbij evenwel ging het weer zoo, dat
de toon zeer broederlijk was, en de discussie
geen oogenblik gevaar liep, verward te worden.
Dit was ook wel daaraan toe te schrijven, dat per
slot van rekening allen, die in de vergadering
optraden, onder instemming van al de anderen,
die niet spraken, precies hetzelfde wilden, al
dacht de een ook wat optimistischer of pes-
simistischer dan de ander, al naar zijn aanleg
en karakter.

Duidelijk kwam aan den dag, dat dese ge-
dachte ieder bezield: de Kerk moet vrij zijn
en blijven van overheersching door of inmen-
ging van de overheid, ook op het stuk der
armverzorging; het Gereformeerd kerkrecht moet
ook ten dese streng gehandhaafd blijven; de
Kerk heeft ook op dit stuk hooge en heilige
beginselen en een heerlijke roeping; de Kerk
heeft te staan en te strijden voor wat haar
overtuiging is in sake armverzorging en sooveel
mogelijk ook op dit terrein, buiten haar eigen
muren, te zijn een zoutend zout. En de aan-
wezigen konden zich bijna zonder uitzondering
er mede vereenigen, dat met inachtneming van
die vier dingen deelname aan de Armenraden
niet alleen niet veroordeeld, maar zelfs aanbe-
volen zou worden.

Geen scherpe en heftige discussie dus, maar
eenheid van zin en streven. Of het dan soms
een vergadering van „je-broers“ was, zoals
men dat wel noemt? Dat het daarnaar zelfs
niet gewaand heeft, kan wel blijken uit de
sympathieke woorden, die de vertegenwoordiger
van den Minister van Binnenlandsche Zaken,
Mr. Peerbolte, aan het slot der vergadering
sprak — en hiernaede moge dese korte herinne-
ring aan de mooie Arnhemse vergadering
besloten worden:

Het komt mij voor — aldus ongeveer Mr. Peer-
bolte —, dat het niet noodig is, dat ik ver-
keer, hoester de Minister belang stelt in de
diaconie in het algemeen en in de Gerefor-
meerde diaconie in het bijzonder. Wel wil ik
er op wijzen, dat wie in Geref. kringen komt
geen onsterk, maar een beslist geluid hoort.
Wie een beslist geluid doet hooren, is echter
wel eens lastig. Welnu, laten de diaconen
maar in lastigheid toenemen, mits het maar zij
in die besliste lastigheid, welke ik zoover toe-
juich. Intusschen heb ik het zeer bemoeidigend
gevoeld, dat in deze Conferentie zooveel de
gedachte is uitgesproken, dat men moet uit-
gaan ook onder andersdenkenden, om daar
voor zijn overtuigingen en inzichten te staan.
Ik hoop dan ook, dat de Conferentie zeer mee-
bijdragen om de Gereformeerde diaconen en
diaconen te sterken bij hun arbeid en hen
steeds moediger te doen uitgaan voor de taak,
die zij te vervullen hebben.

*) Verwezen zij naar het e.v. nummer van het
Diaconal Correspondentieblad, waarin de discus-
sies in extenso worden weergegeven.

Buitenland.

Engeland. Generaal Booth.

„Niemand“, zoo heeft de *Times* gezegd, „kan
ontkennen dat er veel te leeren is van het
„Leger des Heils“ en van de ernstige, krach-
tige en vindrijke persoonlijkheid van den
man die het vormde. Laat ons hopen, dat
wanneer het Leger als organisatie ten slotte
mocht verdwijnen, de groote les van zijn tijdelijk
succes niet zal vergeten worden: de les dat
elke kracht, welke men ten goede der menscheit
wil aanwenden, den mensch zoowel als een
geestelijk als een stofelijk wezen moet beschou-
wen, en dat de zwakken en kleinen, de armen
en de ellendigen, evenveel uit ziel en lichaam
bestaan, als desulken die hun leven doorbrengen
in den zonneschijn van aardchen voorspoed“.

De Generaal is nu heengegaan; den 20sten
Ang. stierf hij in zijn huis te Hadley Wood, na
arbeid te hebben tot in zijn ouderdom gelijk
weinigen.

De bekende organisatie door hem gesticht,
had haar oorsprong in „The Christian Mission“,
in juli 1895 in Londen georganiseerd en waar-
aan door Generaal Booth in 1878 de naam
gegeven werd van „The Salvation Army“.

In tegenwoordigheid van al de ambtenaren
en officieren te Londen werd Woensdag in het
hoofdkwartier te Londen Gen. Booth's testa-
ment gelezen, waaruit hij bleek zijn zoon Bramwell
Booth reeds den 21 Aug. 1890 als zijn opvol-
ger aangewezen te hebben. Deze was reeds 30
jaar hoofd van den staf.

De organisatie van het Heilsleger is een
krachtig protest tegen de kerken; hadden deze
hare roeping verstaan, er zou geen plaats voor
haar geweest zijn.

Wat de generaal beoogde was „boven al het
andere in de wereld te zien een organisatie,
met de redding der zielen als voornaamste en
allesomvattende doel“. Al kwam daarnaast ook
het omvangrijke maatschappelijke werk te staan,
het Leger bleef voor hem de gelegenheid om
zielen te winnen „voor God en voor het
leger“.

Daaraan moest alles dienstbaar gemaakt wor-
den. Hij maakte de organisatie van het Leger
des Heils, omdat het hem voorkwam dat deze
het meest geschikt was om zielen te winnen
voor den Heiland. Generaal Booth had bij het
oprichten het oog op de Roomsche kerk ge-
vestigd. Immers hij verklaarde eenmaal het vol-
gende: „Ik vind dat de sterkste godsdienstige
macht op aarde is gezeteld in het pauselijk hof
te Rome. Ik wil mijn organisatie vormen naar
hetzelfde model, aan de wettelijke en geestelijke
macht slechts toevoegend de disciplinaire macht
van den generaal, die hier de paus is der
organisatie. De paus van Rome eischt het recht,
om de tijdelijke macht te gebruiken als een
plaatsvervanger Gods, maar hij heeft dat wapen
verloren. De wereld heeft het hem ontnomen.
Ik wil het bereiden, door hetzelfde wapen te
gebruiken, dat in de Roomsche-Katholieke kerk
zoo veel kwaad heeft gesticht. Ik wil een krach-
tige daad ten uitvoer brengen, en door de
kracht, welke die brengt in mij en in ieder
ander wie dan ook, dien ik zal aanwijken om
mij op te volgen, wil ik rijkdom verzamelen,
staten koopen, een koninkrijk verkrijgen en een
wereld-omvattend keizerrijk“.

Om zielen te winnen, moest het opperbevel
van het Leger in zijn hand zijn; hij stelde de
regels vast, naar welke moest gearbeid worden;
hij schreef voor, wat moest worden geleerd; hij
eischte onbepaalde gehoorzaamheid aan zijn
bevelen — niet het minst van zijn eigen kin-
deren. Toen zijn tweede zoon, Ballington Booth,
welgerde het bevel tot overplaatsing van
N.-Amerika naar een ander land te gehoorsamen,
heeft de Generaal met zijn zoon gebroken. De
Generaal meende, dat de leer der uitverkiezing
het winnen van zielen in den weg stond; hij
verwierp die leer evenals die van het schuld-
betalend lijden en sterven van den Christus.
Hij vraagde niet: wat leert Gods Woord in sake
de organisatie van hen die arbeiden tot uit-
breiding van Gods Koninkrijk, maar welke
organisatie leidt het snelste tot het bereiken
van het doel: zielen winnen voor den Heiland.

Dit was zijn kracht. En de geschiedenis zal
leeren dat dit ook zijn zwakte geweest is.
De Sociaalsche en Arminiaansche leerings
van den Generaal werken reeds door. Ook be-
ginnen vele officieren ontvreden te worden
over het systeem van onbepaalde gehoorzaamheid.
Heeft de Heere Jezus niet gezegd: „Een is uw
Meester, namelijk Christus, en gij zijt allen
broeders“.

Wij betwijfelen of het zijn zoon Bramwell
Booth gelukken zal de organisatie bij elkander
te houden. De aanroep dien de officieren en
soldaten van het Leger om het hoofd van den
Vader zagen schitteren, mist hij, al kan men
hem geen organiseerend talent en groote werk-
kracht ontzeggen. Wij zijn overtuigd dat niet
buigen voor de Souvereiniteit Gods ook, ja
vooral in de zaliging van den zondaar, op den
duur ontbladend op het Leger des Heils werken
moet.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

HET GOEDE DEEL.

XXII.

HULP.

't Was stil en eenzaam op den weg. Alleen
meende Otto een oogenblik het geluid van
voetstappen te hooren. Doch hij lette er niet
op en haastte zich voort.

Eensklaps vernam hij een luid geschreeuw,
dat niet ver voor hem uit zich deed hooren.
Otto luisterde scherp tot hij, aan een kromming
van den weg gekomen, ineens begreep, wat er
gaande was.

Dicht bij bespeurde hij een oud man in
deftige kleeding, op den grond liggend en bij
veel tegenspartelen vastgebonden door een kerel
van ruw uiterlijk, die onder dreigen en vloeken
hem zijn geld opschepte. Een andere man, die
er al even ongunstig uitzag, had een jonge
vrouw of meisje vastgegrepen, wier uiterlijk
aanzien, dat ook zij uit den gegoeden stand
moest zijn. Zij gilde en riep luid om hulp,
doch de aanvaller trachtte blijkbaar haar het
schreeuwen te beletten, en Otto hoorde hem
uitleggen: „Als je niet zwijgt, vermoord ik je“.

Onze jonker bedacht zich niet lang. Zijn
degen trekkende, rende hij op den roover toe
die het dichtst bij was, de aanvaller van den
ouden heer. „Laat los, schurk!“ schreeuwde
Otto hem toe, en eer de ander nog recht
begreep wat er gebeurde, ontving hij, met het
plat van het zwaard, zulk een geweldigen slag
op het hoofd, dat hij, zonder één kreet, suise-
bollend ter aarde stortte.

De tweede aanvaller, zijnde wat er gebeurde,
liet nu de vrouw los, trok zijn mes, en snelde
zijn kamerad te hulp. Doch de jonker wachtte
zijn tegenpartij niet af, maar ging hem met den
getrokken degen te gemoet. De roover, een
fors gebouwd man, scheen evenwel voor het
flikkerende wapen niet vervaard en trachtte
zijn op Otto te werpen. Dit bekwam hem
slecht. Want de Deutsche ridderzoon, in den
wapenhandel wel geoefend, ontweek niet alleen
den stoot met het mes, maar bracht meteen
zijn aanvaller zulk een diepe wond in den arm
toe, dat de man met een pijnlijken glij zijn
wapen liet zakken en op de vlucht sloeg. In
een oogenblik was hij achter het hout berijden
den weg verdwenen.

Met een uitroep van blijdschap liep het
meisje op haar bevrijder toe, die zich met haar
naar den ouden man spoedde, die vergeefs
bepoefde op te staan. De plotselinge schrik
had hem als 't ware verlamd. Met veel moeite
kreeg men hem eindelijk op de been, doch hij
moest aan den kant van den weg gaan zitten,
om tot bedaren te komen. De roover lag nog
altijd bewusteloos op den grond, zoo roerloos
alsof hij dood was. Doch de jonge vrouw, die
sich even over hem heen boog, hoorde hem
zwaar zuchten.

„Laat hem nog maar liggen“, sprak Otto,
„we zullen hem straks wel vinden. Waar moest
ge heen?“

„We waren tegen het avondeten nog eens

gaan wandelen, vader en ik“, was het antwoord.
„Nu waren we ongemerkt wat verder gegaan
dan eerst ons plan was, en toen het al schemerig
werd, namen we den naasten weg naar huis.
Even vóór we hier waren, zagen we plotseling
twee mannen op ons afkomen, die ons staande
hielden en ons een kleinigheid vroegen. Vader
wilde iets geven, maar onverwacht greep de
een hem aan, wierp hem op den grond, en
riep: „Je geld of je leven!“ Ook ik werd
vastgegrepen en bedreigd als ik schreeuwde of
wat ik bij mij droeg niet overaf“.

„Hoe het met ons zou afgelopen zijn weet
ik niet. Misschien liep zelfs ons leven gevaar.
Maar Gode zij dank dat gij nog ter rechter
tijd zijt gekomen en ons hebt ontzet. Gij hebt
ons een dienst gedaan die...“

„Daarover later“, antwoordde Otto glim-
lachend. „We moeten nu zien, dat ge zoo
spoedig mogelijk thuis komt. Is het nog ver?“

„Geen tien minuten“.

Het meisje ging met hem naar haar vader,
die intusschen bijgekomen was, en leunende op
zijn stok en door de twee anderen gesteund,
weer langzaam loopen kon. De aanvaller lag
nog altijd op den grond. Zijn kreunen nu en
dan bewees, dat de slag hem toegebracht, raak
was geweest.

„We zullen hem straks wel vinden“, zei de
jonker. „Nu eerst naar huis“.

Langzaam ging het verder. Hoewel het
bijna geheel donker was geworden, had Otto
gelegenheid op te merken, dat de oude man
een zwaren gouden ring met edelgesteenten
droeg en de dochter een halssnoer van parelen
met gouden sluiting. Waarschijnlijk had het
een en ander de begeerlijkheid der roovers
opgewekt, die hen reeds een tijdlang hadden
bespied. Dat althans meende het meisje nu te
hebben opgemerkt.

De wandeling duurde in deze omstandig-
heden wel bijna een half uur. Toen stonden
zij aan het eind eener korte laan voor een
openstaand ijzeren hek, waarachter Otto op
een afstand licht bespeurde. Ze gingen binnen
en bevonden zich weldra voor een gebouw, dat
te oordeelen naar de vele verlichte vensters
vrij groot moest zijn. Op 't geluid der bel werd
de deur geopend door een bediende, die se